

Scenariusz przeznaczony do realizacji w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej (godzina wychowawcza, wiedza o społeczeństwie, historia).

Sławomir Maślikowski
Biuro Edukacji Publicznej, Instytut Pamięci Narodowej

Temat	Stutthof - więcej niż muzeum...
Cel ogólny	Ukazanie szczególnej roli i rangi Muzeum Stutthof jako miejsca pamięci narodowej.
Cele szczegółowe	Uczeń: <ul style="list-style-type: none">– posługuje się podstawowymi pojęciami związanymi z tematem: muzeum, miejsca pamięci, obóz koncentracyjny, obóz zagłady– wymienia ważne muzea – miejsca pamięci, umiejscawiając Muzeum Stutthof pośród nich– wyszukuje informacje z różnych źródeł zawartych w pakiecie
Kształcone umiejętności	<ul style="list-style-type: none">– komunikowanie się i współpraca w grupie– analizowanie różnych typów źródeł historycznych– czytanie ze zrozumieniem– formułowanie krótkich wypowiedzi– dobieranie argumentów uzasadniających własne stanowisko
Metody i techniki	<ul style="list-style-type: none">– podająca – objaśnienie, elementy wykładu– burza mózgów– dyskusja– praca z różnymi źródłami informacji: atlasem historycznym, i materiałami pomocniczymi zawartymi w pakiecie
Środki dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none">– wybrane materiały pomocnicze zawarte w pakiecie– mapa ścienna „Europa podczas II wojny światowej”– <i>Atlas Historyczny. Od starożytności do współczesności</i>
Czas trwania zajęć	45 minut

Przebieg zajęć

ETAPY LEKCJI	CZAS	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA I UCZNIÓW
Wprowadzenie	10 min.	<p>Nauczyciel w formie syntetycznego wykładu przedstawia problematykę związaną z polityką eksterminacji prowadzoną przez Niemców w stosunku do ludności Pomorza Gdańskiego. Prowadzący dopełnia wykład informacjami zawartymi w pakiecie – wkładkami ilustracyjnymi i tekstami historycznymi oraz wyjaśnia terminologię muzealną. W widocznym miejscu zawiesza plansze z objaśnieniami (załącznik 1).</p>
Badanie i przekształcanie (I)	10 min.	<p>Nauczyciel dzieli uczniów na pięcioosobowe grupy i prosi, aby opracowali uniwersalną definicję miejsca pamięci. Każda grupa otrzymuje do pracy definicję z załącznika 2.</p>
Prezentacja (I)	5 min.	<p>Przedstawiciele grup odczytują opracowane w zespołach definicje, a następnie zapisują je w widocznym miejscu.</p>
Badanie i przekształcanie (II)	15 min.	<p>Nauczyciel, stosując burzę mózgów, prosi uczniów, aby uwzględnivszy zapisane definicje, wymienili kryteria, które pozwalają zakwalifikować były obóz koncentracyjny Stutthof jako miejsce pamięci.</p> <p>Nauczyciel uzupełnia wiedzę uczniów m.in. poprzez wskazanie innych ważnych miejsc, gdzie zostały utworzone obozy koncentracyjne i zagłady. Uczniowie samodzielnie wyszukują takie miejsca w atlasie historycznym. Wybrany uczeń wskazuje je na mapie ściennej.</p> <p>Nauczyciel eksponuje Sztutowo i teren byłego KL Stutthof, jako szczególne miejsce pamięci i jako muzeum. Wykorzystuje przy tym wybrane materiały pomocnicze zawarte w pakiecie – wkładki ilustracyjne i teksty historyczne.</p>
Refleksja	5 min.	<p>Prowadzący inicjuje krótką dyskusję na temat wyjątkowości Muzeum Stutthof oraz uzupełnia wypowiedzi uczniów. Nauczyciel może zwrócić uwagę na niewykorzystane w tej lekcji elementy pakietu i zachęcić uczniów do samodzielnej pracy z zawartymi tam materiałami.</p> <p>Zadanie domowe: Uczniowie mogą przygotować wypracowanie „Dlaczego do dzisiaj zachowano pamięć o obozie koncentracyjnym Stutthof?”.</p>

Załącznik 1

Definicja obozu – miejsce przymusowej izolacji jeńców wojennych, uchodźców, osób skazanych na roboty przymusowe, więźniów; obóz jeniecki, obóz dla internowanych, obóz pracy, obóz karny. Hitlerowskie obozy koncentracyjne – miejsca więzienia, odosobnienia, pracy niewolniczej, masowej zagłady przeciwników politycznych hitleryzmu oraz całych grup ludności skazanych przez hitlerowców na zagładę ze względów rasowych lub narodowościowych; organizowane na terenie Trzeciej Rzeszy i krajów okupowanych.

Definicja muzeum – instytucja gromadząca eksponaty z różnych dziedzin, np. z dziedziny kultury, sztuki, nauki, techniki, w celu ich przechowania, konserwacji, naukowego opracowania i upowszechnienia; lokal, budynek mieszczący taką instytucję i eksponaty.

Załącznik 2

Definicja miejsca pamięci*

Definicja francuska – miejsce pamięci to każda materialna lub idealna jednostka znacząca, którą wola ludzi lub praca czasu przekształciły w symboliczną część dziedzictwa pamiętanego przez daną wspólnotę.

(Pierre Nora, *Comment écrire l'histoire de France?* [w:] *Les lieux de mémoire. Les France*, Paris 1997, s. 2226-2230).

Definicja niemiecka – miejsce pamięci to ważne dla wielu pokoleń punkty ogniskujące pamięć zbiorową i tożsamość, stanowiące część społecznych, kulturowych i politycznych zwyczajów [...] stanowi ono element realnej, społecznej, politycznej, kulturowej lub wyobrażonej przestrzeni.

(Etienne Francois, Haagen Schulze, *Einleitung* [w:] *Deutsche Erinnerungsorte*, Bd. 1, München 2001, s. 9-24).

Definicja polska – miejsce pamięci to grób lub cmentarz wojenny, krzyż przydrożny, kapliczka, kopiec, nieruchomość, obiekt budowlany lub też jego pozostałości upamiętniające postaci lub wydarzenia znaczące dla narodu i państwa polskiego, a w szczególności tablica pamiątkowa.

(definicja z projektu ustawy sejmowej o miejscach pamięci).

* Koncepcja podziału definicji za: K. Kończal, *Co dwa stopnie to nie jeden. Kronika (nie)obecności „miejsc pamięci” w badaniach historycznych*, „Zapiski Historyczne” 2008, z. 2-3, s. 191-209.